

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల (స్వ. ప్ర.)

MADRAS CHRISTIAN COLLEGE (AUTONOMOUS)

Vol. : 27 Issue : 7 (2) Spl. Edition May - 2024 ISSN No. : 2457-0796

అంతర్జాతీయ అంతర్జాల వెబినార్

తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు - సమీక్ష

"Sahitya Academy Award Winning Writings in Telugu - A Review"

22, 23 డిసెంబర్, 2023

నిర్వహణ

తెలుగు శాఖ

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల, తాంబరం, చెన్నై

వ్యవస్థాపకులు
శ్రీ బి.ఎన్.శాస్త్రి

మూసీ

సాహిత్య
సాంస్కృతిక
చారిత్రక

చదివి దాచుకోదగిన ఏకైక తెలుగు మాసపత్రిక

సంపుటి : 27 సంచిక : 7 (2) మే - 2024

సంపాదకులు (EDITOR)
సాగి కమలాకర్ శర్మ
SAGI KAMALAKARA SHARMA

సహ సంపాదకులు (ASSOCIATE EDITOR)
డా. దత్తయ్య అట్టెం
Dr. DATTAIAH ATTEM

Printed and Published by
B. Anantha Laxmi

Type Setting at :
Kavyasree Graphics
Ph: 934 797 1177

Printed at : Sri Sai Process Ph. 27563075

విడిప్రతి : 20/-
సంవత్సర చందా : 200/-
శాశ్వత సభ్యత్వం : 2500/-
(పది సంవత్సరాలు మాత్రమే)

చెక్కులు, డి.డి.లు 'మూసీ తెలుగు మాసపత్రిక' (MUSI Telugu Monthly Magazine) పేరుపై మాత్రమే పంపాలి.

వివరాలకు : మేనేజర్, మూసీ మాసపత్రిక,
2-2-1109/జకె - ఎల్ఐజి-10, బతుకమ్మకుంట, బాగ్ అంబర్పేట్, హైదరాబాద్ - 500 013

ఈ పత్రికలోని వ్యాసాలు, అభిప్రాయాలు ఆయా రచయితల సొంతమే కాని
పత్రికకు ఆ అభిప్రాయాలతో ఎటువంటి సంబంధం లేదు.

Printed, Published and Owned by : **B. Anantha Laxmi**,
3-4-245/1, Lingampally, Kachiguda, Hyderabad - 500 027. Telangana.
Office : 2-2-1109/BK-LIG 10, Bathukammakunta, Bagh Amberpet, Hyderabad - 13.
Printed at Sri Sai Process, 3-4-612/1, Narayanguda, Hyderabad - 500 029. Telangana.
Editor : **Dr. Sagi Kamalakara Sharma.** RNI No. 37723/80

అంతర్జాతీయ సదస్సు ప్రత్యేక సంచిక

తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు - సమీక్ష

22, 23 డిసెంబర్, 2023

మూసీ మాసపత్రిక ప్రత్యేక సంచిక

ప్రథమ ముద్రణ : మే, 2024

ప్రతులు : 500

కాపీలకు : మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల, తాంబరం, చెన్నై

గమనిక : ఈ సంచికలోని వ్యాసకర్తల అభిప్రాయాలతో సంపాదక వర్గానికి సంబంధం లేదు.

ఎడిటోరియల్ చిరునామా

మేనేజర్, మూసీ మాసపత్రిక,

2-2-1109/బికె - ఎల్ఐజి-10, బతుకమ్మకుంట,

బాగ్ అంబర్పేట, హైదరాబాద్ - 500 013

ఫోన్ : 934 797 1177

email : editormusi@gmail.com

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల (స్వ.ప్ర), తాంబరం, చెన్నై

తెలుగుశాఖ

తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు - సమీక్ష

22, 23 డిసెంబర్, 2023

గౌరవ సంపాదకులు

డా. శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్, శాఖాధ్యక్షులు, భాషల శాఖ, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల

సంపాదకులు

డా. బి.వి.యస్. గౌతమ

మరపట్ల రాజు, పరిశోధకులు

తెలుగు శాఖ

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల

తాంబరం, చెన్నై

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి)
తెలుగు శాఖ
తాంబరం, చెన్నై - 600059
తెలుగు శాఖ
అంతర్జాతీయ అంతర్జాల వెబ్సైట్

అంశం : తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు సాందిగ రచనలు- సమీక్ష

డిసెంబర్ 22 & 23, 2023
ప్రారంభ సభ : 22.12.2023 ఉదయం 9.30 గం||
వేదిక : జూమ్

అధ్యక్షులు	: డా॥ శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్, శాఖాధ్యక్షులు, భాషల శాఖ, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల.
ప్రిన్సిపాల్ ప్రసంగం	: డా॥ పి. చిల్లన్ ప్రిన్సిపాల్, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల
ముఖ్య అతిథి	: ఆచార్య. మాడభూషి సంపత్ కుమార్ సంపాదకులు, ప్రాచీన తెలుగు విశ్వ అధ్యయన కేంద్రం, నెల్లూరు.
అత్యుపాధ్యక్షులు	: డా॥ జనుగు వేంకట మాధవి లలిత రచయిత్రి, భతార్.
విశిష్ట అతిథులు	: శ్రీమతి మంగిపూడి రాధిక రచయిత్రి & శ్రీ సాంస్కృతిక కళాసారధి, సింగపూర్.
గౌరవ అతిథి	: శ్రీ కొలత్తెడ్డి వెంకటేశ్వర రెడ్డి రచయిత, విమర్శకులు, అంధ్రప్రదేశ్
కీలకీపన్యాసం	: ఆచార్య రాచపాకెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత
వందన సమర్పణ	: శ్రీమతి సి.బి.గాయత్రదేవి తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల

మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి)
తెలుగు శాఖ
తాంబరం, చెన్నై - 600059
తెలుగు శాఖ
అంతర్జాతీయ అంతర్జాల వెబ్సైట్

అంశం : తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు సాందిగ రచనలు- సమీక్ష

డిసెంబర్ 22 & 23, 2023
ముగింపు సమావేశం: 23.12.2023 సాయంత్రం 4.00 గం||
వేదిక : జూమ్

అధ్యక్షులు	: డా॥ శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్, శాఖాధ్యక్షులు, భాషల శాఖ.
గౌరవ అతిథి	: డా॥ బాషువా కలపాటి పూర్వశాఖాధ్యక్షులు, ఫిలాసఫీ, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల.
ముఖ్య అతిథి	: ఆచార్య. గార్లపాటి రామోదర నాయుడు వైశాలతాచార్యులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి.
విశిష్ట అతిథి	: డా॥ తొట్టెంపూడి గణేష్ హైద్రాబాద్ విశ్వ విద్యాలయం, జర్నల్.
అత్యుపాధ్యక్షులు	: డా॥ సగిల సుధారాణి రచయిత్రి, పరిశోధకులు, హైదరాబాద్.
శ్రీమతి చివ్వబిశ్మితి	మలేసియా.
డా॥ మాసమ మునిరత్నం	తెలుగు శాఖాధ్యక్షులు, నర్త త్యాగరామ కళాశాల, చెన్నై.
వందన సమర్పణ	: శ్రీ బి. సామశేఖర్ తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల

విషయసూచిక

అపూర్వ ప్రయత్నం	- ఆచార్య మాడభూషి సంపత్ కుమార్	vii
ముందుమాట	- డా. శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్	viii
1. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్రము - ఒక పరిశీలన	- డా. పప్పల వెంకటరమణ	09
2. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర - సమీక్ష	- గొంగులూరి కృష్ణవేణి	14
3. నాట్యశాస్త్రము (గుప్త భావ ప్రకాశికా సహితము)		
అనువాదము - పరిశీలన	- ప్రొ. వి.యస్. మంగాదేవి	20
4. విశ్వనాథ మధ్యాక్కటలు - యోగ తత్వానుశీలనం	- డా. ఆతుకూరి వేంకటేశ్వర్లు (యోగి)	23
5. గుర్రం జాషువా క్రీస్తుచరిత్ర - ఒక పరిశీలన	- మరపట్ల రాజు	27
6. క్రీస్తుచరిత్ర - జాషువా దృక్పథం	- వి. పద్మ	31
7. అమృతం కురిసిన రాత్రి - తిలక్ కవిత్వం	- డా. సారిక విజయలక్ష్మి	35
8. నాల్గవారి 'సీతజోస్యం' హేతువాద దృక్పథం	- డా. ఎం. వెంకట గౌరి	39
9. స్వర్ణకమలాలు - కుటుంబ జీవనం	- డా. ఎం. దేవేంద్ర	44
10. గాలివాన కథ - మనస్తత్వ విశ్లేషణ	- ఈ. కళ్యాణి	47
11. అనువాద సమస్యలు - ఒక పరిచయం	- సి. ఇ. గాయత్రీదేవి	51
12. మోహనా! ఓ మోహనా! ...	- కంచర్ల మహేష్	55
13. మధురాంతకం రాజారాం కథలలో మానవీయ దృక్పథం	- గొల్లపల్లి వనజ	60
14. రాయలసీమ అభ్యుదయ కథాదీప్తి - కేతు విశ్వనాథరెడ్డి	- ఓ. హరీష్	64
15. అజంతా 'స్వప్నలిపి' కావ్యం - కవితా దర్శిని	- తుళ్ళూరు రవి	68
16. కథా రచయితలకు మార్గదర్శిగా 'కథాశిల్పం'	- కొండ ప్రవళిక	73
17. శ్రీకృష్ణ చంద్రోదయము పద్యకావ్యం - విశ్లేషణ	- బి.వి.యస్. గౌతమ	79
18. తనమార్గం కథలు - స్త్రీవాద భావనలు	- డా. నేమాని శారద	84
19. విముక్త కథలోని స్త్రీ పాత్రలు - ఓల్గా దృష్టి	- గంధం రోజమ్మ	88
20. విముక్త కథలు - స్త్రీ సాధికారత	- డా. కర్రి శ్యామలాదేవి	93
21. గాలిరంగు కవితాసంపుటి సామాజిక విశ్లేషణ	- నోసిన వెంకటేశ్వర్లు	96
22. గాలిరంగు - మానవత్వం	- కె. విశ్వనాథ్	100
23. బండి నారాయణస్వామి శస్త్రభూమి నవల - పన్ను వైవిధ్యం	- డా. వడక వెంకటేశులు	104
24. శస్త్రభూమి నవల - నామోచిత్యం	- బుకే ధనక నాయక్	108

25. “పాలమూరు పాలపిట్ట” గోరటి వెంకన్న వల్లంకితాళం	-	బానోత్ వెంకటేశ్వర్లు	114
26. ‘విమర్శిని’ - తెలుగు నవలా పరిశీలన	-	తుమ్మలపల్లి సోమశేఖర్	117
27. మొలకల పున్నమి కథలు - రాయలసీమ సంస్కృతికి నిలయాలు-	-	ఆర్. విజయకుమారి	122
28. మొలకల పున్నమి కథలు - సామాజిక దృక్పథం	-	డా. మోగంటి సుధామయి	126
29. వేంపల్లి గంగాధర్ ‘మొలకల పున్నమి’ లో అంకురించిన - దళిత స్త్రీ అస్తిత్వం	-	వడేరి నరేష్	130
30. శ్రీ సాధన పత్రిక - సీమ సాహితీ వైభవం	-	డా. పెరుమాళ్ళ రవికుమార్	135
31. ‘అవుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియా’ కథలోని సామాజిక పరిస్థితులు - పరిశీలన	-	రెడ్డిపోగు మధు, డా. రత్నశేఖర్ కట్టెపోగు	138
32. మిళింద కథలు - స్త్రీల జీవితానికి ప్రతిబింబాలు	-	డా. సి. విజయలక్ష్మి	143
33. మిళింద కథలు - సామాజిక చిత్రాలు	-	డా. ఉదాలి విష్ణుప్రియ	147
34. యాలై పూడ్చింది - ఒక పరిశీలన	-	కె. అమృతజ్యోత్స్న	151
35. బాధిత ఎయిడ్స్ వ్యాధిగ్రస్తుల మనః సంఘర్షణల దర్పణం...	-	షేక్ షానాజ్ బేగం	155
36. ‘నడత నా తల్లి’ కవితా సంపుటి - ఒక పరిశీలన	-	డా. కసుకుర్తి ఈశ్వరమ్మ	161
37. మానస ఎండ్రూరి ‘మెర్సీ పరిశుద్ధ పరిణయం’ కథ ఇతివృత్తం...	-	డా. శీలం ఇందిర	166
38. డా. పత్తిపాక మోహన్ బాలగీతాలు - వైజ్ఞానిక అంశాలు	-	దేవరకొండ ప్రవీణ్ కుమార్	170
39. ‘సంస్కారం’ నవల - అస్తిత్వవాదం	-	డా. నూకల విజయలక్ష్మి	175
40. ‘పర్వ’, ‘యుగాంత’ రచనల తులనాత్మక పరిశీలన	-	డా. అంకే శ్రీనివాసులు	179
41. తెలుగు ప్రజల వలస గోస - గోపలై జనాలు	-	డా. సుధారాణి	185
42. శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కథల్లో స్త్రీ పాత్రల వైశిష్ట్యం	-	బులుసు సీతారామమూర్తి	189

అపూర్వ ప్రయత్నం

ఆచార్య మాడభూషి సంపత్ కుమార్, సంచాలకులు,
ప్రాచీన తెలుగు విశిష్ట అధ్యయన కేంద్రం, నెల్లూరు

చెన్నై మహానగరంలో మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల ఒక ఉన్నతమైన విద్యాలయం. మహాహులైన తెలుగు వారెందరో ఈ కళాశాలలో చదువుకొన్నారు. ఈ కళాశాల తెలుగు శాఖాధ్యక్షులు డాక్టర్ సిరిపురం యజ్ఞశేఖర్ గారు తనదైన చైతన్యంతో నిత్యం ఈ శాఖాభివృద్ధికి కృషి చేస్తున్నారు. వివిధ అంశాలపై అనేక సదస్సులు నిర్వహించారు. ఆ పరంపరలో భాగంగా 22, 23, డిసెంబర్ 2023లో మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల తెలుగుశాఖలో “తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు - సమీక్ష” పేరుతో ఒక అంతర్జాతీయ అంతర్జాల సదస్సు నిర్వహించారు. అదొక అపూర్వమైన సదస్సు. ఆయనతో నాకున్న సాన్నిహిత్యాన్ని పురస్కరించుకొని ఆ సదస్సుకు నన్ను ముఖ్య అతిథిగా ఆహ్వానించారు. ఈ సదస్సులో విశ్వవిద్యాలయ ఆచార్యులు మొదలు పరిశోధక విద్యార్థుల వరకు ఎందరో చక్కని పత్రాలను సమర్పించారు.

సాధారణంగా ఏదైనా సదస్సును నిర్వహిస్తే నిర్వాహకులు ఒక కోణాన్ని సూచిస్తారు. పరిశోధకులు ఆ కోణానికి సంబంధించిన భిన్న ప్రక్రియలలో వెలువడిన రచనలు ఎన్నుకొని పత్ర సమర్పణ చేస్తారు. లేదా ఏదైనా ఒక ప్రక్రియకు సంబంధించిన అంశాన్ని సూచిస్తే భిన్న కోణాల్లో పత్రసమర్పణ చేస్తారు. కానీ ఇక్కడ కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు సమీక్ష అనే సరికి రకరకాల ప్రక్రియలు, విభిన్న కోణాలు వ్యక్తమవుతాయి. ఇది సుమారు ఆరు దశాబ్దాల కాలంలో తెలుగులో వచ్చిన ఉత్తమ గ్రంథాలను అనుశీలన చేసిన సదస్సు. పరిశోధకులకు ఇలాంటి సదస్సు ఒక గొప్ప ప్రయోజనకారి, తెలుగులో సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారాలు పొందిన గ్రంథాలను గురించి ఏక కాలంలో తెలుసుకొనే అవకాశం కల్పించింది. పురస్కారం పొందిన గ్రంథాలను కూడా చదువుకొనే సమయంలోని వారికి ఆయా గ్రంథాలలో అసలు విషయం ఏమిటో నేరుగా అవగాహన కలుగుతుంది. అందుకు ఇలాంటి సదస్సులు చాలా ఉపయోగపడతాయి. ఈ సదస్సు కూడా అలాంటి ప్రయోజనాన్నే సాధించింది. సదస్సులో సమర్పించిన వాటిలో మెరుగైన 53 పత్రాలను ఎంపిక చేసి ఒక సంకలనంగా తీసుకొని రావడం మరింత హర్షదాయకం, ఈ వ్యాస సంకలనం పరిశోధకులకే కాక సామాన్య పాఠకులకు కూడా ఇంట్లో దాచుకొనే చక్కని గ్రంథమవుతుంది. కారకులైన సదస్సు సంచాలకులు, తెలుగు శాఖాధ్యక్షులు, ఈ గ్రంథ గౌరవ సంపాదకులు డా. శ్రీపురం యజ్ఞ శేఖర్ గారికి, గ్రంథ సంపాదకులు శ్రీ బి.వి.ఎస్. గౌతమ గారికి హృదయ పూర్వక అభినందనలు. మరిన్ని మంచి కార్యక్రమాలకు ఈ కళాశాల వేదిక కావాలని ఆశిస్తున్నాను.

డా. మాడభూషి సంపత్ కుమార్

సంచాలకులు,

ప్రాచీన తెలుగు విశిష్ట అధ్యయన కేంద్రం, నెల్లూరు

ముందుమాట

డా. శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్, శాఖాధ్యక్షులు, భాషల శాఖ, క్రైస్తవ మద్రాస్ కళాశాల

విద్యార్థులు, పరిశోధక మిత్రులు, సాహితీ ప్రియులు మరియు విజ్ఞులైన తెలుగు సాహితీ ప్రపంచ పటంలో నిల్వదగిన మహనీయులందరికీ నమస్కారములు.

నేను మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాలలో 1996 నుండి తెలుగు ఉపన్యాసకుడుగా పనిచేస్తున్నాను. ఆనాటి నుండి ఈనాటి వరకు ఎన్నో సదస్సులు నిర్వహించాను. దాదాపుగా అన్నీ కూడా తెలుగు సాహితీ సరస్వతికి మెడలో కంఠాభరణంగా ధరింపచేసే విధంగా ఉన్న అంశాల మీదనే పరిశోధనలు చేయించి ఆయా సదస్సుల్లో వచ్చిన పత్రాలను పుస్తక రూపంలో తీసుకొచ్చాను. గత దశాబ్ద కాలంలో మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల భాషల శాఖ - తెలుగు విభాగం చేసిన సదస్సులు వాటి అంశాలు వైవిధ్య భరితమైనవి. ఇందులో భాగంగా 2023 డిసెంబర్ మాసంలో నిర్వహించిన సదస్సు అంశం “తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన రచనలు ఒక సమీక్ష.”

ఈ అంశం తీసుకుని సదస్సు నిర్వహించాలని పరిశోధక మిత్రులతో చర్చించిన వెంటనే ఆచార్యులు, సాహితీ ప్రియులు చాలా చక్కని అంశం అని వెంటనే స్పందించారు. తెలుగులో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన వాటిలో బాలసాహిత్యంలో అవార్డు పొందినవి, యువ సాహితీవేత్తల అవార్డు పొందిన రచనలు మొదలగు వీటన్నిటి మీద అద్భుతమైనటువంటి పరిశోధనా పత్రాలు వచ్చాయి. వీటన్నిటిని క్రోడీకరించి పుస్తక రూపంలో తీసుకొస్తున్నామని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాను.

ఇందులో భాగంగా మూసీ పత్రిక యాజమాన్యాన్ని వారి పత్రికలో ప్రచురించాలని సంపాదక మండలి కోరిన వెంటనే వారు కూడా వెంటనే స్పందించి ఈ పరిశోధన పత్రాలను యుజిసి కేర్ జర్నల్ అయిన ‘మూసీ’ పత్రికలో ప్రచురించి ప్రత్యేక సంచికగా తీసుకురావడానికి అంగీకరించారు. వారి సమన్వయంతో పుస్తకంగా రూపుదిద్దుకోవడానికి సహకరించారు. వారికి నా హృదయ పూర్వక ధన్యవాదాలు. ఈ సాహితీ యజ్ఞంలో పాలుపంచుకున్న ఆచార్యులు, సాహితీవేత్తలు, విదేశాల్లో నివసిస్తున్న తెలుగువారు, వివిధ రాష్ట్రాల్లో ఉన్న తెలుగువారందరో పాల్గొని సదస్సును జయప్రదం చేశారు. ఈ పుస్తకం రాబోయే తరాలకు ముఖ్యంగా తెలుగు పరిశోధకులకు ఉపయోగపడుతుందని ఆశిస్తున్నాను. ఈ సదస్సు నిర్వహణలో ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా పాలుపంచుకున్న నా విద్యార్థులు, ఆంధ్ర భాషాభిరంజని సంఘం విద్యార్థి నాయకులు, తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థులకు ధన్యవాదాలు.

సదస్సులో ముఖ్య అతిథి ఆచార్య మాడభూషి సంపత్ కుమార్ గారికి కీలకోపన్యాసం గావించిన ఆచార్య రాచపాళెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి గారికి, సదస్సులో పాల్గొన్న అతిథులకు ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటూ తెలుగు తల్లికి ఈ పుస్తకాన్ని సమర్పించుకుంటున్నాను.

డా. శ్రీపురం యజ్ఞశేఖర్

తెలుగు ఆచార్యులు

ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్రము - ఒక పరిశీలన

డా. పప్పల వెంకటరమణ, తెలుగుశాఖాధిపతి, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల (పురుషులు), శ్రీకాకుళం

సాహిత్య అకాడమీ జాతీయ స్థాయి బహుమతి గెలుపొందిన తెలుగు, కన్నడ భాషల పుస్తకాలలోని విశేషాలను సూక్ష్మ రూపంలో పాఠక లోకానికి అందజేయాలనే ఉద్దేశంతో రెండు రోజుల అంతర్జాతీయ అంతర్జాల వెబినార్ సదస్సు నిర్వహించి పరిశోధనా పత్రాలకు ఆహ్వానం పలికిన మద్రాసు క్రైస్తవ కళాశాల(స్వయం ప్రతిపత్తి) తాంబరం, చెన్నై వారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు. ఈ అంతర్జాతీయ వెబినార్ లో నా యొక్క పరిశోధన పత్రం తెలుగులో మొదటి జాతీయస్థాయిలో అవార్డు పొందిన శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారి “ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర - ఒక పరిశీలన” అనే అంశమును ఎన్నుకొని పత్ర సమర్పణ కావించుకుంటిని. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారి ‘ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర’ చాలామంది మేధావుల మెప్పును, విమర్శకుల అభిమానాన్ని అశేష ప్రశంసలను అందుకున్న ఉద్గ్రంథము.

పత్రికా సంపాదకుడిగా, పరిశోధకుడిగా, పండితుడుగా, రచయితగా, ప్రేరకుడిగా, క్రియాశీల ఉద్యమకారుడుగా ప్రఖ్యాతిగాంచిన సురవరం ప్రతాపరెడ్డి 1896 మే 28వ తేదీన జోగులాంబ గద్వాల జిల్లా ఉండవెల్లి మండలంలోని ఇటిక్యాలపాడు గ్రామంలో జన్మించారు. మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలలో బి.ఏ., తిరువాన్కూర్ లో బి.ఎల్, అభ్యసించి కొంత కాలం పాటు న్యాయవాద వృత్తి నిర్వహించారు. ఈయన అనేక భాషలలో మంచి పండితుడు. తెలుగు, హిందీ, ఉర్దూ, సంస్కృతము, పారసీ, ఆంగ్ల భాషలలో నిష్ణాతులు. 1926లో ఆయన నెలకొల్పిన గోల్కొండ పత్రిక తెలంగాణ సాంస్కృతిక గమనంలో మైలురాయి.

తెలంగాణ రాజకీయ, సాంఘిక చైతన్యానికి మారుపేరుగా నిలిచిన సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ప్రతిభ, కృషి అనన్య సామాన్యమైనది. తెలంగాణలో కవులే లేరని నిందా వ్యాఖ్యలను సవాలుగా తీసుకొని 354 మంది కవులతో కూడిన “గోల్కొండ కవుల సంచిక” గ్రంథాన్ని కవుల జీవిత విశేషాలతో సహా ప్రచురించి గ్రంథరూపంలోనే సమాధానమిచ్చిన వైతాళికుడు సురవరం ప్రతాపరెడ్డి. తెలంగాణ సాంస్కృతిక చరిత్రలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ఒక అధ్యాయం. గోల్కొండ పత్రికకు అనుబంధంగా భారతి సాహిత్య పత్రిక, ప్రజావాణి పత్రికలను స్థాపించి సంపాదకుడిగా, పత్రికా రచయితగా ప్రసిద్ధి చెందారు. తెలంగాణ గ్రంథాలయ ఉద్యమంలో ప్రతాపరెడ్డి ప్రముఖ పాత్ర వహించారు. 1942లో ఆంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభకు అధ్యక్షత వహించారు. తెలంగాణలో జరిగిన సాంఘిక, సాంస్కృతిక పునరుజ్జీవనోద్యమంలో నిజాం నిరంకుశత్వాన్ని ధిక్కరించి, భయంకరమైన భూస్వామ్య మరియు రాచరిక నియంతృత్వం నుండి ప్రజల విముక్తి కోసం కృషి చేసేటందుకు చురుగ్గా పాల్గొని నాయకత్వం వహించి ప్రసిద్ధి చెందారు. నిజాం హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలోని మెజారిటీ సమాజాన్ని మరియు ముఖ్యంగా తెలంగాణలోని తెలుగు ప్రజలను అణచివేస్తున్న రోజులలో 1930 జోగిపేటలో జరిగిన ప్రముఖ ప్రజా పోరాట సంస్థ నిజాం ఆంధ్ర మహాసభకు మొదటి అధ్యక్షుడిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు.

సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర, హిందువుల పండుగలు, హైందవ ధర్మవీరులు, గ్రంథాలయ ఉద్యమము అనే ముఖ్యమైన రచనలు చేసిరి. ఆయన రచించిన ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర ఉత్తమ సామాజిక చరిత్రగా పరిగణించబడుతుంది. ఇది కేంద్ర సాహిత్యం అకాడమీ నుండి మొదటి అవార్డును 1955లో గెలుచుకుంది. ఇది ఏడు సార్లు

మళ్ళీ మళ్ళీ ముద్రించబడింది. యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్ చేత హిందీభాషలోకి అనువదించబడింది. తెలుగు జాతికి ఇతను చేసిన సేవలకు గుర్తింపుగా హైదరాబాదులోని ట్యాంకు బండ్ పై ప్రతిష్టించిన విగ్రహాలలో సురవరం విగ్రహం కూడా స్థానం పొందింది.

తెలుగు సాహిత్యం మీద పట్టు, చరిత్ర పరిశోధన మీద ఎడతెగని ఆసక్తి ఉన్నవాళ్ళలో ముందు చెప్పుకోవాల్సిన పదిమందిలో అగ్రగణ్యుడు సురవరం ప్రతాపరెడ్డి. తన రచనలకొక లక్ష్యము, తన పరిశోధనకు ఒక ఆదర్శము కల వ్యక్తి. తన కృషి సమాజ పరంగా సాగించిన ఉద్యమ శీలి. తెలుగు వారి గుండెల్లో నిలిచిన తెలంగాణ ముద్దుబిడ్డ. తన చుట్టూ ఉన్న జనంలో చైతన్యాన్ని రగిలించిన విప్లవ వీరుడు. సాహిత్య రంగంలో అత్యంత ఖ్యాతి గడించారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి స్ఫూరించిన సాహిత్య ప్రక్రియ లేదు. పరిశోధనాత్మక రచనలలో వారిది అందెవేసినచేయి. ఆంధ్రుల చరిత్ర సంస్కృతి పట్ల వారి అభిమానానికి హద్దులు లేవు.

సమాజంలోని సామాన్య ప్రజల సాంఘిక జీవనాన్ని (ఆచార వ్యవహారాలు, ఆహారపు అలవాట్లు, వినోదాలు, జీవనశైలి, ఇత్యాదులు) ప్రత్యేకంగా చిత్రిస్తే ఆ రచనను సాంఘిక చరిత్ర అంటారు. సాంఘిక చరిత్రలు ఆయా కాలపు ప్రజల జీవిత విశేషాలను విపులంగా తెలుసుకొనుటకు ఎక్కువగా ఉపయోగపడతాయి. తెలుగు భాషలో సాంఘిక చరిత్రలు అరుదుగా కనిపిస్తాయి. చారిత్రక రచనలు వ్రాయుటకు చాలామంది రచయితలు ప్రయత్నించారు. అట్టి వారిలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి అగ్రగణ్యులు.

సాంఘిక చరిత్రను గురించి వివరిస్తూ శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ఇలా అంటారు. రాజుల చరిత్రలు మనకు అంతగా సంబంధించినవి కావు. సాంఘిక చరిత్రలు మనకు పూర్తిగా సంబంధించినవి. సాంఘిక చరిత్ర, మానవ చరిత్ర, ప్రజల చరిత్ర అది మన సొంత కథ. అది మన జనుల జీవనమును ప్రతి శతాబ్దం నందు ఎట్లుండెనో తెలుపునటువంటిది. అది మన తాత ముత్తాతల చరిత్ర. వారి ఇల్లు కట్టుకునే విధానము, వారి కట్టుబొట్టు, తిండి, ఆటలు, పాటలు, పడిన పాట్లు, మనకిచ్చిపోయిన వారసత్వ సంపద ఇవన్నీ తెలిపి మనకు సహాయపడును. పైన పేర్కొన్న వాక్యాలు శ్రద్ధతో పరిశీలిస్తే ప్రతాపరెడ్డి లక్ష్యం ఏమిటో అర్థమవుతుంది. ఆ లక్ష్యసాధన కోసమే ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర రూపొందింది. రెండు దశాబ్దముల పాటు నిర్విరామముగా కృషిచేసిన ఫలితమే ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర రచన రూపంలో ప్రచురితమైనది. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ఈ విశిష్ట రచనలో దాదాపు 1000 సంవత్సరాల ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర నిక్షిప్తమై ఉన్నది.

సాహిత్యం ద్వారా సాంఘిక జీవనాన్ని నిరూపించడం ఈ గ్రంథం యొక్క ప్రత్యేకత. ఒక సంస్కృతి యొక్క పుట్టుక, వికాసాలను గురించి ఆధారాలతో విశ్లేషిస్తే అది ఆ సంస్కృతి, సభ్యతల చరిత్రగా పరిగణించబడుతుంది. నిజమైన సాహిత్యం ఏ కాలానికి సంబంధించినదైనా ఆ కాలపు ప్రజా జీవితానికి అద్దం పడుతుందని చాలామంది రచయితల నమ్మకం. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్రలో మొత్తం ఎనిమిది ప్రకరణములు ఉన్నాయి. అందులో మొదటిది తూర్పు చాళుక్యులగం. నన్నయ కాలము నుండి కాకతీయుల కాలం వరకు అంటే దాదాపు క్రీ.శ. 1000 నుండి 1200 వరకు తెలుగుదేశంలోని ఆచార వ్యవహారాలను సురవరం వారు ఈ ప్రకరణలో చర్చించారు. ఈ విషయాలకు ముఖ్యంగా నన్నెచోడుని కుమార సంభవం, తెలుగు భారతం, చాళుక్య సోమేశ్వరుడు రచించిన అభిలషాతార్థ చింతామణి ఆధారాలుగా పరిగణించారు శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి.

వివాహానికి సంబంధించిన ఆచార పద్ధతులను వివరిస్తూ ఆ కాలము తెలుగువారి ఇళ్ళలో నాలుగు రోజుల పెండ్లి సాధారణమని, వివాహ కార్యక్రమాలు నిర్విరామంగా నాలుగు రోజులపాటు జరుగుతూ ఉండేవని పేర్కొన్నారు. మహాభారత కాలాన్ని పురస్కరించుకొని 'ఉత్తర' వివాహము నాలుగు రోజులు జరిగిందని, వివాహానంతరము బంధువులు ఎవరు ఇళ్ళకు వారు వెళ్లిపోయినట్లుగా చిత్రించారు. అలాగే మేన మరదలని పెళ్లాడే ఆచారం తెలుగు వారిదేనని సురవరం వారు అభిప్రాయపడ్డారు. ఆ కాలపు వేషభాషలను గురించి ముచ్చటిస్తూ స్త్రీలు మట్టెలు ధరించడం కూడా తెలుగువారి ఆచారమేనని, వైదిక పద్ధతిలో ఇటువంటి ఆనవాయితీ లేదని వెల్లడిస్తూ తాళిబొట్టు ద్రావిడ ఆచారములోనిదని పేర్కొన్నారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి తూర్పు చాళుక్యులగమును గురించి చేసిన చర్చలో ఆనాటి మత విషయమై ప్రస్తావించి, శైవమతవ్యాప్తికి కారణాలు, రాజరాజ నరేంద్రుని క్షత్రియ వంశ విశేషాలు, బ్రాహ్మణ జాతి ప్రాముఖ్యత, ఆనాటి కవుల కవితా రీతులు మొదలగునవి సహేతుకంగా

వివరించారు. ఆనాటి జనజీవన స్రవంతిలో వినోద విషయాలను వివరిస్తూ అంకమల్ల వినోదము, కోళ్లపందము, లావక పిల్లల కొట్లాట, మేష మహిష యుద్ధాలు, పావురాల పొట్లాట, గీతావాద్య నృత్యాలు, చతురంగము, పాములాట మొదలగు వినోదములు ఇందులో పేర్కొనిరి.

పరిపాలన వివరాలను గూర్చి తెలుపుతూ తూర్పు చాళుక్యుల కాలంలో పంచాయతీ సభ్యులు, సభలకు వచ్చే అభియోగాలు, శిక్ష తీర్మానాలు మొదలగు విషయాలను పంచాయతీ సభల ద్వారా నిర్ణయించేవారు.

ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర రెండవ ప్రకరణములో కాకతీయుల యుగము (క్రీ.శ.1050 నుండి క్రీ.శ.1323 వరకు ఉన్నట్లు పేర్కొనిరి. ఈ ప్రకరణములో కాకతీయుల కాలమునాటి జీవన విధానమును కనులకు కట్టినట్లు చిత్రించిరి. కాకతీయుల పరిపాలనా కాలము నాటికి ఆంధ్ర ప్రాంతం అంతటా బౌద్ధమతం క్షీణించి జైనమత ప్రభావం ఎక్కువగా ఉండేది. జైనమత ప్రభావాన్ని వీరశైవులు అణిచివేశారు. కాకతీయుల పరిపాలనా కాలంలో మతసామరస్యము లేని కారణము వలన మతకలహాలు విరివిగా జరుగుతుండేవి. జైన, శైవ, వైష్ణవ మతాలు పరస్పరము పోరాడుకుంటుండేవి.

కాకతీయుల కాలంలో ప్రత్యేకంగా పేర్కొనదగిన విషయము వారి వ్యాపార విధానము. ఆ కాలంలో ఇతర దేశాలతో వ్యాపార సంబంధాలు అభివృద్ధి చెందాయి. తూర్పు, పశ్చిమ ప్రాంతాల నుండి రేవుల ద్వారా రాజ్యములోనికి అనేక రకములైన వస్తువులు వచ్చేవి. రేవుల దగ్గర సుంకములు వసూలు చేసే పద్ధతి అమలులో ఉండేది. సుంకమలకు సంబంధించిన సమాచారం శాసనముల ద్వారా ప్రజలకు తెలియపరిచేవారు. ఓరుగల్లు కోటకు బయట భాగంలో 'మైలసంత' జరిగేది. ఆ సంతలో నువ్వులు, గోధుమలు, వడ్లు, జొన్నలు, బెల్లము, చింతపండు, నెయ్యి, మసాలా దినుసులు, రకరకాల కూరగాయలు అమ్ముతుండే వారిని "మార్కొపోలో" అనే యాత్రికుడు తన గ్రంథములో పేర్కొనిరి. కాకతీయుల కాలము నాటి సంస్కృతి సాంప్రదాయాలతో కూడిన జీవన విధానాన్ని రచయిత ఈ ప్రకరణములో తెలియజేసిరి.

ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్రలోని మూడవ ప్రకరణం రెడ్డి రాజుల యుగానికి (క్రీ. శ.1324 నుండి 1434) సంబంధించినది. ఈ ప్రకరణములో రెడ్డి రాజుల పరిపాలనా కాలము నాటి ప్రజా జీవన విధానము, ఆచార వ్యవహారములు, పరిపాలన విధానం మున్నగు అనేక విషయాలను చర్చించిరి. రెడ్డి రాజుల పరిపాలనలో సామాన్య ప్రజలు అనుసరించిన మతము, వారి భక్తి విశ్వాసములు, వారు ఆరాధించిన దేవతలు, వ్యవసాయ పద్ధతులు, శివపూజ సమయంలో భక్తులు చేసే ఆత్మ బలిదానం, సామాన్యుల వేడుకలు, ఆటలు మొదలగు విశేషాలతో సాంఘిక జీవనం అతిరమ్యంగా వర్ణించిరి. శివశక్తి పేరుతో గోగులమ్మ, శ్రీ మండలి, నూకాంబ, ఘట్టాంబిక, మాణిక్య దేవి అనే శక్తులను, కామాక్షి, మహాంకాళి తదితర దేవతలను పూజించే వారిని ప్రతాపరెడ్డి గారు పేర్కొనిరి. శివపూజల్లో ఆత్మబలిదానం ఇచ్చే వారిని వీరులుగా పరిగణించడం ఆనాటి ఆచారముగా ఉండేది.

రెడ్డి రాజుల కాలంలో వ్యవసాయ భూమిని మాగాణి, మెట్ట అని వ్యవహరించేవారు. పరి పండించే భూమిని మాగాణి అని, జొన్న, రాగి సాగు చేసే భూమిని మెట్ట అని పిలిచేవారు. ఆ కాలములో సామాన్యులు చదరంగము, పులి జూదము మొదలు ఆటలను ఆడేవారు. రెడ్డి రాజులు అత్యంత వీరశైవాభిమానులు. అందుచేత శైవ మతమునకు ప్రాధాన్యమిచ్చేవారు. రెడ్లు శైవులైనప్పటికీ పరమత సహనమును పాటించిరి. శైవ క్షేత్రములను ఎక్కువగా అభివృద్ధి చేసిరి. కానీ రెడ్డి రాజుల చివరి కాలంలో వైష్ణవ మతం తమిళ ప్రాంతం నుండి తెలుగులోనికి ప్రవేశించినదని రచయిత పేర్కొనిరి. రెడ్డి రాజుల పరిపాలన కాలంలో సముద్ర వ్యాపారం విరివిగా అభివృద్ధి చెందినట్లు తెలుస్తున్నది. ఈ కాలంలో కళాపోషణం బాగా జరిగినట్లు చారిత్రక ఆధారములు గలవు. ఈ ప్రకరణములో కవి సార్వభౌముడైన శ్రీనాథుడు రెడ్డి రాజుల కాలము వాడిని పేర్కొంటూ వారి కాలములో విద్యాధికారిగా ఉన్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఈ ప్రకరణములో ముఖ్యముగా పేర్కొనవలసిన విషయం రెడ్లు, వెలమలు తెలుగువారు కాదని, ఉత్తరాది నుండి వచ్చిన రాష్ట్రకూటులు రెడ్లుగా పరిగణించబడేవారని, అదే విధముగా తమిళ దేశం నుండి వచ్చిన వెల్లాలు అనేవారు తెలుగుదేశంలో వెలమలుగా ప్రసిద్ధి పొందారని శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారు అభిప్రాయపడ్డారు.

మరియు వెలమలు సంఘసంస్కరణాభిలాషులని, రెడ్లు పూర్వాచార పరాయనులని, ఈ రెండు వర్గాల మధ్య ఎప్పుడు స్పర్ధలు ఉండేవని, శ్రీనాథుని కాలములో మాత్రం ఇద్దరూ సమానులుగా పరిగణించబడ్డారని ఇది చారిత్రక సత్యమని సురవరం పేర్కొనిరి.

ఈ గ్రంథంలోని నాలుగు ఐదు ప్రకరణములు విజయనగర సామ్రాజ్యానికి సంబంధించినవి ఈ ప్రకరణాలలో క్రీ.శ. 1339 నుండి క్రీ.శ. 1630 వరకు గడిచిన సాంఘిక చరిత్రను చక్కగా వివరించారు. విజయనగర సామ్రాజ్యం తుంగభద్రానది ఒడ్డున హరిహర బుక్కరాయలతో క్రీ.శ. 1336లో స్థాపితమైనది. తుళువ వంశానికి చెందిన శ్రీకృష్ణదేవరాయల కాలంలో అది అత్యంత విస్తరించి అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధిని సాధించి స్వర్ణయుగముగా ప్రసిద్ధిగాంచినది. విజయనగర సామ్రాజ్యమందు ఆంధ్రులదే పైచేయిగా ఉండేది. ఆంధ్రదేశము మహా వైభవముతోను, ఐశ్వర్యముతోనూ నిండి ఉండేది. ఆంధ్రులు ఉత్సాహవంతులై కళా పోషకులై దేశాంతరములందును ప్రఖ్యాతిగాంచిరి. సాహిత్య రంగంలో శ్రీకృష్ణదేవరాయల యుగము ప్రబంధ యుగముగా ప్రసిద్ధిగాంచెను. అష్టదిగ్గజములు అనే కవులు వీరికాలములో ప్రసిద్ధిగాంచిరి. ఈ కాలములో సుందర నిర్మాణములు, చిత్రలేఖనములు, శిల్ప సంపద దేశమంతటా విరివిగా పెంపొందెను. ధనికుల భోగళాలసత విజయనగర సామ్రాజ్యము కాలనాటి ప్రజా జీవన విధానము ఈ గ్రంథంలో అద్దం పడుతుంది.

విజయనగర సామ్రాజ్యం తూర్పున కటకము నుండి రామేశ్వరం వరకును, పడమట గోవా నుండి కన్యాకుమారి వరకును వ్యాపించి ఉండెను. అందువలన తూర్పున బర్మా, మలేషియా, ఇండోనేషియా, చైనా దేశాలలో వ్యాపారం జరిగిందని తెలుస్తుంది. పడమట గోవాలో, కాలికట్ రేవులో ఎక్కువ వ్యాపారం జరిగెను. వ్యాపార విశేషాలను వివరిస్తూ విజయనగర సామ్రాజ్యము నుండి బట్టలు, బియ్యం, ఇనుము, చక్కెర, సుగంధ ద్రవ్యాలు ఎగుమతి అయ్యెను. ఈ కాలములో మిరియాలకు చాలా గిరాకీ ఉండేదనియు, మలయాళదేశముందు మిరియాలు సమృద్ధిగా పండుట వలన వ్యాపారులు వాటిని అక్కడి నుండి తెప్పించి తెలుగుదేశంలో అమ్మేవారని ప్రతాపరెడ్డి గారు అభిప్రాయపడిరి. విజయనగర పరిపాలనా కాలములో పరిశ్రమలు గూర్చి తెలుపుతూ తెలుగుదేశం ప్రాచీనము నుండి వజ్రాల గనులకు ప్రసిద్ధి చెందినదని, వజ్రకరూరు వజ్రాలకు ప్రసిద్ధి చెందిన ప్రాంతమని ఇటువంటివి రాయలసీమ ప్రాంతంలో చాలా ఉండేవని చారిత్రక ఆధారాలతో నిరూపించారు శ్రీ ప్రతాపరెడ్డి గారు. విజయనగర కాలమనాటి ప్రజల వేషధారణ గురించి తెలుపుతూ ఎరుక పాలెగాడు, వేటవేషం, కోమటి శెట్టివేషం, దాసరిసాని, కరణము, తురక జవాను, పురోహితుడు, ఎరుకలి, రాజు, భటుడు, బ్రాహ్మణస్త్రీ, రెడ్డి స్త్రీ మొదలైన పాత్రల వేషధారణ విశేషాలను సవివరంగా చిత్రించిరి. విజయనగర సామ్రాజ్య కాలములో పంచాయతీ సభలు ప్రతి గ్రామమందు స్థిరముగా ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. కుల వివాదాలు సంఘసంస్కారపు కట్టుబాట్లు, నేరముల విచారణ, పన్నుల వసూళ్లు గ్రామ ముఖ్యులే చేయుచుండిరి.

ఈ గ్రంథమునందు ఆరవ ప్రకరణములో క్రీ.శ. 1600 నుండి క్రీ.శ. 1750 వరకు జరిగిన సాంఘిక చరిత్రను చర్చించిరి. విజయనగర సామ్రాజ్య పతనము ఆంధ్రుల పతనానికి దారి తీసిందని ప్రతాపరెడ్డి అభిప్రాయము. హిందువుల పతనము, ముస్లింల విజృంభణ జరిగినట్లు చారిత్రక ఆధారాలతో నిరూపితమైనది. క్రీ.శ. 1565లో రాక్షస తంగడి యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధము తరువాత ఆంధ్రదేశంలో రాజకీయ దౌర్బల్యం మొదలైనది. కొంతకాలము పెనుగొండలో ఆంధ్ర రాజుల పాలన సాగింది. అక్కడి నుండి చంద్రగిరికి మారినది. ఒకవైపు తురకల దుష్పరిపాలనతో పాటు మరోపక్క పిండారీలు, దోపిడీ గాండ్లు ఎక్కువై జనులను హింసించి, చంపి, దోచుకుని నానా ఘోరాలు చేసి ఆంధ్రులను భయభ్రాంతులకు గురిచేసిరి. క్రీ.శ. 1700 తర్వాత తెలుగు వారి పతనం పూర్తి దశకు చేరుకొనెను.

ఈ గ్రంథము ఏడవ ప్రకరణములో క్రీ.శ. 1757 నుండి క్రీ.శ. 1857 వరకు జరిగిన సాంఘిక చరిత్రను సమీక్షించిరి. మహమ్మద్ ఖీష్టీ ప్రారంభించిన తురకరాజ్య విజయ పరంపర క్రీ.శ. 1757 ఫ్లాసీ యుద్ధముతో పరాజయం పొందింది. ఇంగ్లీష్

వారు భారత గడ్డమీద ప్రత్యక్షమైనారు. ప్లాసీయుద్ధం తర్వాత దేశం ఇంగ్లీషు వారి చేతిలోకి అతి వేగంగా మారిపోయినది. సుమారు వంద సంవత్సరములలోనే మొత్తం భారతదేశాన్ని ఇంగ్లీష్ వారు ఆక్రమించుకొనిరి. కానీ ఇంగ్లీషువారు వ్యాపారం ద్వారా, పన్నుల ద్వారా, దోపిడీల ద్వారా గ్రహించినదంతయు తిరిగి రాకుండా ఇంగ్లాండ్ చేరవేసేవారు. ఇది మన ఆర్థిక వ్యవస్థ పతనానికి దారితీసెను. ఉత్తర సర్కారులను, రాయలసీమ, గుంటూరు జిల్లాలను క్రీ.శ.1800 లోపలనే ఇంగ్లీషు వారి ఆధీనములోనికి వెళ్ళిపోయెను. క్రీ.శ.1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు నాటికి తెలుగుదేశం అంతా ఇంగ్లీషు వారి వశమయ్యెను. ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వ ప్రభావము దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ పైనే కాక దేశ జనుల ఆచార వ్యవహారములపై కూడా ఎక్కువైనది. దేశములో ఇస్లాం మత వ్యాప్తి ఆగిపోయి క్రైస్తవ మత వ్యాప్తి చెందుచుండెను. అనేక విధములైన సేవలు ద్వారా మిషనరీలు జనులను క్రైస్తవ మతంలోనికి ఆకర్షించుచుండెను. అంటరాని జాతుల వారు తమ కులాలను విడిచి క్రైస్తవ మతంలోనికి చేరిపోయిరి. హిందూమతము పై విశ్వాసమును, భక్తిని, ఆదరమును పోగొట్టే ప్రయత్నాలు విరివిగా సాగినవి. ఈ పరిస్థితుల్లో ఆర్య సమాజం, బ్రహ్మ సమాజము స్థాపన జరిగి సంఘసంస్కార ప్రయత్నాలు మొదలైనవి.

ఈ సమయంలోనే క్రీ.శ.1885లో అఖిల భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ స్థాపన జరిగెను. ఈ సంస్థ ద్వారా దేశంలో అనేక ఉద్యమములు లేవదీయబడును. మహాత్మాగాంధీ నాయకత్వంలో సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం, ఉప్పు సత్యాగ్రహ ఉద్యమం, క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం జరిగి బ్రిటీష్ వారిని ఒక కుదుపు కుదిపినది. అతివాదులు, మితవాదులు, విప్లవకారులు అందరూ బ్రిటీష్ వారిని ఎదిరించిరి.

ఇంగ్లీషు పరిపాలన ఆర్థికంగా దేశానికి గొప్ప నష్టము కలుగజేసెను. దేశంలోని పరిశ్రమలు నశించెను. తరచుగా క్షామములు వచ్చి అపార జననష్టము జరిగెను. సామాన్య జనుల ఆచార వ్యవహారాలలోనూ, మత విశ్వాసాలలోనూ అనేక మార్పులు చోటు చేసుకొనెను. తంతి తపాలా, రైల్వే వ్యవస్థ, ముద్రణ యంత్రములు విరివిగా వాడి దినపత్రికల ప్రకటన ప్రచారం ఎక్కువగా ఉండెను. ఇంగ్లీష్ వారి ప్రభావం తెలుగు భాష పై చాలాపడెను. ఇంగ్లీష్ చదివిన విద్వాంసులు కందుకూరి వీరేశలింగం, గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, గిడుగు రామమూర్తి, గురజాడ అప్పారావు పలు రకాల సాహిత్య ప్రక్రియల్లో రచనలు చేసి తెలుగువారిలో చైతన్యం కలిగించిరి.

సురవరం ప్రతాపరెడ్డి ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర అనే ఈ గ్రంథంలో దాదాపు 1000 సంవత్సరముల తెలుగుజాతి ఏ విధముగా బ్రతికినదో కళ్ళకు కట్టినట్లు చిత్రించబడినది. ఈ చరిత్ర ఒక జీవితకాలపు పరిశోధనా ఫలము అనుటలో అతిశయోక్తి లేదు.

ఆధార గ్రంథములు

1. ప్రతాపరెడ్డి సురవరం, ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర (1996), ఓరియంటల్ లాంగ్వేజ్, హైదరాబాద్.
2. రమణ కె. ఎస్. (2009), సంక్షిప్త జీవిత పరిచయం, విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాద్.
3. ద్వా.నా. శాస్త్రి(1997), శత జయంతి సాహితీమూర్తులు, విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాద్
4. ఆరుద్ర(2002) సమగ్ర ఆంధ్ర సాహిత్యము(మొదటి సంపుటం), తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాద్.
5. ప్రొ. సత్యనారాయణ రావినూతల (2014) కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన తెలుగు పుస్తకాలు వ్యాసం.

